

Motion till riksdagen 2008/09:K354

av **Carina Moberg m.fl. (s)**

Utskottsorganisationen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att den nuvarande utskottsorganisationen ska utvärderas.

Motivering

Den nuvarande utskottsorganisationen kom till år 2006. Efter ett beslut i riksdagen inrättades fr.o.m. riksmötet 2006/07 ett nytt civilutskott. Den förändring som genomfördes syftade framför allt till att förbättra de mindre partiernas arbetsvillkor och möjliggöra att alla partier kan delta i ärendeberedningen i samtliga utskott, att ge förutsättningar för att uppnå en jämnare arbetsbelastning mellan utskotten samt att skapa väl sammanhållna beredningsområden.

Mot bakgrund av att bl.a. civilutskottets presidium våren 2008 konstaterade att arbetsbelastningen på utskottets ledamöter har varit mycket hög under de två år som då förflutit sedan inrättandet av civilutskottet fattade utskottet den 22 maj 2008 beslut om att låta följa upp arbetsvillkoren för ledamöterna i civilutskottet. Utskottets presidium fick i uppdrag att efter samråd med utskottskansliet utforma ett uppdrag till utvärderings- och forskningsfunktionen vid riksdagens utredningstjänst.

Uppföljningen syftade i första hand till att belysa hur utskottets ledamöter uppfattat arbetsvillkoren i civilutskottet samt om och hur arbetet som riksdagsledamot även i övrigt påverkats av dessa villkor. Syftet med uppföljningen var även att belysa i vilken mån de utgångspunkter och syften som låg till grund för riksdagsbeslutet om ändrad utskottsindelning har kommit att uppfyllas. I uppdraget betonades att civilutskottets uppföljning inte har som syfte att föregripa en eventuellt kommande större utvärdering av bland annat förändringarna i utskottens beredningsområden m.m. Civilutskottets ambition var att avgränsa uppföljningen till att belysa arbetsvillkoren för ledamöterna i utskottet.

Fel! Okänt namn på

Underlagen för uppföljningen har på civilutskottets uppdrag tagits fram av utvärderings- och forskningsfunktionen på riksdagens utredningstjänst. Arbetet presenterades i en promemoria den 22 september 2008 (dnr 099-2908-2007/08). I sammanfattningen står följande:

Civilutskottet bereder ärenden inom 15 områden. Sedan civilutskottet inrättades har propositioner från fem olika departement och sju olika statsråd beretts. Av den enkät som har skickats till utskottets ledamöter framgår att 70 procent av ledamöterna anser att civilutskottet inte har ett sammanhållet beredningsområde, medan en ledamot (5 procent) anser att civilutskottet har ett väl sammanhållet beredningsområde. En fjärdedel av ledamöterna anser att civilutskottet har ett delvis sammanhållet beredningsområde.

När det gäller möjligheterna till fördjupning i de frågor som utskottet behandlar anger 65 procent av ledamöterna att de har möjlighet att fördjupa sig i ett antal av de ämnesområden som utskottet bereder. 30 procent anger att de inte upplever att de har möjlighet att fördjupa sig i de ämnesområden som utskottet bereder. En ledamot anger sig ha möjlighet till fördjupning i samtliga ämnesområden som utskottet bereder.

Av ledamotsenkäten framgår att 45 procent av ledamöterna anser att de inte har tillräckligt med tid till förfogande för inläsning och andra förberedelser inför utskottets sammanträden. 45 procent anser att tiden räcker i viss utsträckning. 10 procent av ledamöterna anger att de uppfattar att den tid som finns till förfogande för inläsning och andra förberedelser inför utskottssammanträden är tillräcklig.

Hälften av dem som har besvarat enkäten anser att deras partis arbetsvillkor har försämrats som en följd av sammanslagningen av bostads- och lagutskottet till det nuvarande civilutskottet medan ingen av de svarande uppger att arbetsvillkoren har förbättrats. 15 procent uppger att arbetsvillkoren inte har förändrats medan 35 procent uppger att de inte har någon uppfattning i frågan. Flera ledamöter har även konstaterat att det samtidigt som civilutskottet inrättades även skedde ett majoritetsskifte i riksdagen.

Civilutskottet har det senaste året berett 12 propositioner och 228 motioner. Under riksmötet 2007/08 avlämnades 25 betänkanden och 4 yttranden.

I ledamotsenkäten uppger 45 procent av ledamöterna att de upplever att den egna arbetsbelastningen i utskottet är mycket hög och 40 procent att den är hög. Samtliga svarande som tillhör ett av de partier som har endast en ordinarie ledamot i utskottet uppger att de upplever sin arbetsbelastning som mycket hög. Det finns här ingen skillnad mellan partiblocken. 15 procent av ledamöterna uppger att arbetsbelastningen i utskottet varken är hög eller låg. Ingen har uppgett att de upplever arbetsbelastningen som låg eller mycket låg.

På frågan om ledamöterna upplever sin arbetsbelastning i civilutskottet som rimlig uppger hälften att de anser att den är det och 35 procent att den inte är det. I enkätsvaren uppger 15 procent att de inte har någon uppfattning om arbetsbelastningen är rimlig.

I uppföljningen redovisas ett antal indikatorer för att beskriva de olika utskottens arbetsbelastning. Samtidigt betonas att dessa indikatorer bör tolkas

Fel! Okänt namn på

med viss försiktighet eftersom det kan finnas skillnader mellan olika utskott i hur dessa till exempel väljer att lägga upp ärendeberedningen.

Av enkäten framgår att 40 procent av ledamöterna upplever att tillskapandet av civilutskottet har inneburit att arbetsfördelningen mellan utskotten har blivit mer ojämn. Ingen av de svarande uppger att arbetsfördelningen mellan utskotten har blivit jämnare medan 10 procent uppger att arbetsfördelningen mellan utskotten inte har förändrats. Hälften av de svarande uppger att de inte har någon uppfattning om detta.

Av enkäten framgår att 55 procent av ledamöterna anser att arbetet i civilutskottet innebär att de har svårt att hinna med annat arbete medan 10 procent uppger att utskottsarbetet innebär att deras övriga arbete underlättas. En fjärdedel av de tillfrågade uppger att utskottsarbetet inte påverkar deras övriga arbete som riksdagsledamot. 10 procent uppger att de inte har någon uppfattning i frågan.

Av rapporten framgår med önskvärd tydlighet att de farhågor vi hade när reformen beslutades var riktiga. Motsvarande farhågor framfördes också i lagutskottets och i bostadsutskottets yttranden till konstitutionsutskottet inför riksdagsbeslutet.

Ett av syftena med sammanslagningen av bostadsutskottet och lagutskottet var att uppnå en jämnare arbetsbelastning mellan utskotten. I stället kan vi nu konstatera att man skapat ett mycket arbetsbelastat utskott med ett synnerligen splittrat beredningsområde. De flesta ledamöter i utskottet upplever sin arbetsbelastning som mycket hög eller hög. Ledamöterna har svårt att få tillräckligt med tid för inläsning och andra förberedelser inför utskottssammanträdena. Det är naturligtvis extra svårt för ledamöter som tillhör partier med endast en ordinarie ledamot i utskottet. Att vara ledamot i civilutskottet innebär alltså att man har svårt att hinna med arbetet i utskottet, och tid för fördjupning i utskottets frågor finns inte. Man har ännu svårare att hinna med sina andra uppgifter som riksdagsledamot. Enligt vår uppfattning har alltså arbetsvillkoren för enskilda ledamöter och för partierna som sådana blivit mycket sämre.

Ett annat syfte med reformen var att skapa väl sammanhållna beredningsområden. Det fanns inte någon logisk koppling mellan de frågor som tidigare behandlades i bostadsutskottet och i lagutskottet, och civilutskottets beredningsområde är därför inte alls sammanhållet. Sammanslagningen har därför inte heller medfört några samordningsvinster. En av anledningarna till den höga arbetsbelastningen är som vi ser det att utskottets beredningsområde är alltför brett och omfattar helt skilda områden.

Vi tycker att det nu måste finnas tillräckliga erfarenheter av utskottsreformen för att kunna genomföra en samlad utvärdering av utfallet. När det gäller den andra delen av beslutet från våren 2006, det vill säga riksdagens arbete med EU-frågor, pågår redan en utvärdering. Sammanfattningsvis anser vi att riksdagsstyrelsen omgående bör besluta om en utvärdering av utskottsorganisationen.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 2 oktober 2008

Carina Moberg (s)

Gunnar Sandberg (s)

Rose-Marie Carlsson (s)

Fredrik Lundh (s)

Christina Oskarsson (s)

Johan Löfstrand (s)

Eva Sonidsson (s)